

Під час проведення реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації стандарт 7 вказує призупинити нарахування амортизації, а Закон про прибуток – продовжувати нараховувати її на незмінну балансову вартість (і лише зворотнє введення таких об'єктів в експлуатацію збільшує баланс групи тільки на суму витрат, пов'язаних з цими роботами). Суттєвою відмінністю є порядок зміни балансової вартості. Якщо у бухгалтерському обліку первісна вартість основних засобів збільшується на повну суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта, то у податковому – лише на суму, що перевищує 5% сукупної балансової вартості груп основних фондів на початок звітного періоду.

Стандартом регламентується проведення переоцінки основних засобів при перевищенні 10-відсоткової різниці між залишковою та справедливою вартостями об'єкта. Причому у випадку переоцінки одного об'єкта проводять переоцінку на ту саму дату всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Результатом переоцінки є збільшення або зменшення балансової вартості основних засобів, а, значить, і амортизаційних відрахувань. Проте, як уже згадувалось, у Законі про прибуток про переоцінку не згадується.

При виведенні з експлуатації основних фондів груп 2 і 3 у зв'язку з їх продажем балансова вартість групи, згідно із Законом про прибуток, зменшується на суму вартості продажу. Якщо сума вартості продажу дорівнює балансовій вартості відповідної групи або перевищує останню, то її балансова вартість прирівнюється до нуля. Стандарт 7 регламентує в такому випадку балансову вартість реалізованого об'єкта прирівняти до нуля. При цьому балансова вартість решти об'єктів даної групи залишається незмінною. У Законі про прибуток передбачені й інші обставини зміни балансової вартості груп основних засобів, про які не згадується в стандарті 7:

1) у випадку вимушеної заміни основних фондів, коли об'єкт належить до групи 1, вартість його прирівнюється до нуля, якщо до груп 2 або 3, то балансова вартість цих груп залишається незмінною;

2) у разі відшкодування винною особою або страховою компанією витрат, пов'язаних з вимушеною заміною основних фондів груп 2 або 3, балансова вартість цих груп зменшується на суму компенсації.

Навіть якщо дотримуватись групування основних засобів відповідно до Закону про прибуток, амортизувати залишкову, а не первісну вартість і застосовувати норми амортизації, передбачені даним законом, це не розв'яже проблему відмінності:

у підході відображення вартості поліпшень основних засобів;

у проведенні переоцінок, здійснювати які зобов'язує стандарт 7;

у порядку збільшення та зменшення балансової вартості груп основних фондів.

Згадані розбіжності не дозволяють зберегти єдиний облік основних засобів для бухгалтерських і податкових цілей.

УДК 655.001.18;388.658.012.12

НОВА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ В НАУКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Б.В.Никифорук

Розглядаються питання формування нормативної бази, застосування нової облікової політики підприємств, технології економічного аналізу та управління.

The problems of the companies new accounting policy normative base, formation and the economic analysis and control technologies are examined.

Бухгалтерський облік і фінансова звітність на поліграфічному підприємстві повинні відповідати основним принципам, які передбачені нормативними законодавчими документами [1,4]. Одним з таких принципів є принцип послідовності, тобто постійне (з року в рік) застосування поліграфічним підприємством вибраної облікової політики. Кожне підприємство розроб-

ляє облікову політику самостійно та видає відповідний наказ. Це передбачено пунктом 5 статті 8 Закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” [1].

Враховуючи, що бухгалтерський облік – це мова бізнесу, і, відповідно, зрозуміють один одного тільки ті, що розмовляють на одній мові.

При здійсненні бізнесу на окремо взятому підприємстві дані бухгалтерського обліку використовуються для потреб внутрішнього менеджменту в процесі прийняття управлінських рішень. Тому неможливо переоцінити значення повної й достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства при розв’язанні поточних і перспективних господарських проблем. Для прийняття правильних управлінських рішень навіть на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими і прийнятними для користування. Зокрема, щоб порівняти, наприклад фінансові результати, досягнуті у попередньому та поточному звітних періодах, необхідно використовувати лише порівнянні відповідні показники, тобто такі, які визначені за єдиною методологією з використанням однакових баз даних, розрахунків, критеріїв і правил.

Для обґрунтування ефективних управлінських рішень працівники фінансових підрозділів, економісти, менеджери, аналітики не обмежуються суто внутрішньою фінансовою інформацією, а порівнюють її з відповідними показниками подібних підприємств, підприємств-конкурентів чи партнерів по бізнесу. Тому закономірно виникає потреба в уніфікації вимог до фінансової інформації у рамках галузі, регіону, всієї економічної системи країни. Визначена раніше облікова політика підприємства трансформується та адаптується під вимоги та потреби сьогодення.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Її створення – надзвичайно трудомісткий і відповідальний процес. Неможливо підготувати і видати наказ про впровадження й використання на тривалий період норм, нормативів, облікових ставок та інших показників без коригування та врахування зовнішніх і внутрішніх змін законодавства, кон’юнктури, статистичної звітності та ін. Оскільки на кожному окремо взятому підприємстві існують свої особливості, відповідно в наказі фіксуються ті методи і процедури, які характерні саме для цього підприємства.

У науково-дослідних і дослідно-конструкторських організаціях у нормативному документі (наказі) рекомендовано визначитись перш за все з такими аспектами:

- визначення доходів;
- принципи консолідації (включаючи дочірні підприємства та асоційовані компанії);
- об’єднання компаній;
- спільні підприємства;
- визначення та амортизація матеріальних і нематеріальних активів;
- капіталізація витрат на позики на інші витрати;
- будівельні контракти;
- інвестиційна власність;
- оренда;
- витрати на наукові дослідження та розробки;
- запаси;
- податки, включаючи відкладені;
- резерви;
- витрати на виплати працівникам;
- переведення та хеджування валюти;
- визначення господарських і географічних сегментів та основи розподілу витрат між сегментами;
- визначення грошових коштів та їх еквівалентів;
- облік інфляції;
- державні гранти.

Продовжуючи наукові дослідження, розпочаті в [2,3], варто відмітити, що в наказі про впровадження нових стандартів бухгалтерського обліку на підприємстві слід встановити наступну облікову політику. При введенні бухгалтерського обліку і формуванні фінансової

звітності керуватися Законом України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [1] і Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку [4]. Тривалість операційного циклу – 1 місяць. До складу малоцінних і швидкозношуваних предметів відносити матеріальні активи вартістю менш як 500 грн. Знос малоцінних необоротних матеріальних активів нараховувати в розмірі 50% при введенні в експлуатацію та 50% при списанні. Амортизацію основних засобів нараховувати пооб'єктно за нормами і методами, передбаченими податковим законодавством. Нематеріальні активи амортизувати протягом визначеного терміну їх корисного використання. Вибуття запасів здійснювати за такими оцінками:

- матеріалів (по видах і групах) – середньозваженої собівартості;
- палива – середньозваженої собівартості;
- запасних частин – середньозваженої собівартості;
- готової продукції – нормативних витрат;
- товарів у роздрібній торгівлі – цінах продажу;
- малоцінних і швидкозношуваних предметів – середньозваженої собівартості;

Аналітичний облік загальновиробничих витрат вести за такими статтями:

а) перемінні:

- витрати на поточний ремонт основних засобів;
- витрати на охорону праці;
- витрати на електроенергію;
- знос малоцінних і швидкозношуваних предметів (спецобладнання);
- комунальні послуги;
- страхування ризиків;
- інформаційні послуги;
- витрати матеріалів;

заробітна плата працівників, що займаються ремонтом устаткування, і відрахування на соціальні заходи;

- компенсаційні і заохочувальні виплати робітникам основного виробництва;
- амортизація основних засобів по податковому обліку;
- витрати на відрядження робітників цехового персоналу;
- інші витрати;

б) постійні:

- амортизація основних засобів;
- заробітна плата працівників, що обслуговують виробниче устаткування;
- відрахування на соціальні заходи;
- опалення;
- витрати на гігієну і санітарію;
- медичне обстеження;
- амортизація нематеріальних активів;
- інші витрати.

Прийняти за базу розподілу загальновиробничих витрат:

між витратами і собівартістю реалізованої продукції (по виконаних замовленнях, темах)

– основну заробітну плату виробничих працівників;

між об'єктами витрат (відділами, лабораторіями, ділянками) загальновиробничі витрати відносяться методом прямих розрахунків (амортизація, електроенергія для технологічних цілей – пропорційно до потужності встановлених струмоприймачів; витрати на освітлення та опалення – пропорційно до площі підрозділів; витрати на споживання води – пропорційно до чисельності працівників підрозділів, а для технологічних цілей – пропорційно до фактичного обсягу виробництва), а також пропорційно до заробітної плати основних працівників (заробітна плата і відрахування на соціальні заходи обслуговуючого персоналу, матеріали для цих цілей та інше).

Облік адміністративних витрат здійснювати за таким переліком статей:

- заробітна плата адміністративно-управлінського персоналу;
- відрахування на соціальне страхування;
- амортизація основних засобів загальногосподарського призначення;
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського призначення;

витрати на відрядження працівників адміністративної сфери;
 витрати на банківські послуги;
 витрати на аудиторські, юридичні послуги;
 утримання автотранспорту загальногосподарського призначення;
 витрати на охорону;
 судові витрати;
 податки, обов'язкові збори і платежі;
 поштові і канцелярські витрати;
 інші витрати.

Облік витрат на збут здійснювати за статтями:
 заробітна плата персоналу, що займається збутом продукції;
 відрахування на соціальні заходи;
 амортизація основних засобів, що обслуговують торгіву мережу;
 транспортні витрати;
 претензії, збитки покупців;
 створення гарантійного резерву;
 витрати на рекламу, пов'язану зі збутом;
 інші витрати.

Резерв сумнівних боргів визначати виходячи з платоспроможності окремих дебіторів (на підставі класифікації дебіторської заборгованості). Резерви майбутніх витрат і платежів не створювати.

Затвердити реєстри журнально-ордерної форми. Види реєстрів і спеціальні форми докладніше подані в [5].

Завершуючи викладення основних методів, форм, способів і механізмів застосування облікової політики в умовах наукових організацій та установ, слід акцентувати увагу на тому, що найбільшу зацікавленість у користувачів викликають фінансові результати використання, адже це те, задля чого працюють (або повинні працювати) всі працівники підприємства.

1. Закон України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” №996-XIV від 16.07.99 р. 2. Никифорок Б.В. Технології економічного управління підприємством в умовах невизначеності // Друкарство. 2001. №2. С.25–28. 3. Никифорок Б.В. Наукові дослідження – запорука розвитку поліграфічної галузі // Золота Фортуна. 2000. №2. С.613. 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку; Загальні вимоги до фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України №87 від 31.03.99 р. 5. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку: Практичний посібник. К., 1999.

УДК 336.71

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УМОВАХ РИНКУ

О.І.Копилюк, М.Я.Баїк

Розглядаються методологічні підходи до оцінки фінансового стану комерційного банку. Сформульовано методуку оцінки фінансового стану банку в умовах кон'юнктури ринку.

Methodological approaches to assessment of commercial bank financial situation are covered. Methods of assessment of commercial bank financial situation in the present time market conditions are formulated.

Сучасний фінансовий стан комерційних банків пов'язаний як з макро-, так і з мікроекономічними факторами. На діяльність банків позитивно вплинули такі зовнішні чинники:

зростання внутрішнього валового продукту в Україні протягом 2000 року склало 5,4%, а приріст обсягів промислового виробництва – 12%;

зростання експорту продукції дало змогу НБУ збільшити золотовалютні резерви України з 1 212 млн. USD до 1 628 млн. USD, або на 34%;